

PTÁCI

OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA, ZÁSTUPCI

Krásný den ☺

- V dnešní hodině se zaměříme na poslední skupinu obratlovců, a tou jsou **PTÁCI**.
- Je to skupina velmi obsáhlá, má hodně zástupců v různých ekosystémech.
- Seznámíte se proto jen s některými, které možná znáte z domova nebo ze svých procházek.
- Začneme **OBECNOU CHARAKTERISTIKOU**.
- Odkaz: <https://slideplayer.cz/slide/3200727/>

Nejkrásnější ptačí zpěv

- Krásný ptačí hlas patří nejvyhlášenějšímu pěvci mezi ptáky, a sice slavíku.
- Můžeme ho slyšet od půli dubna až do července v níže položených místech republiky, především v teplejších křovinatých lesích.
- Poslechni si jej: <https://temata.rozhlas.cz/slavik-obecnny-video-7970644>
- A jak je možné, že ptáci zpívají?
- V dýchací soustavě mezi průdušnicí a průduškami se nachází u většiny ptáků hlasové ústrojí – SYRINX.

Úkoly k procvičení

1) Nejdříve si vás vyzkouším z toho, zda víte, ke které orgánové soustavě patří tyto orgány:

hrtan, játra, kloaka, ledviny, mozek, oči, plíce, srdce, střevo, vaječník, varlata, vole, vzdušné vaky

- Dýchací soustava –
- Cévní soustava –
- Trávicí soustava –
- Nervová a smyslová soustava –
- Vylučovací soustava –
- Rozmnožovací soustava -

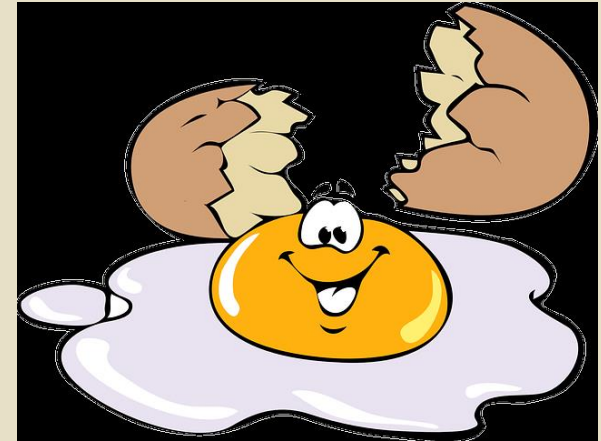
Úkoly k procvičení

2) Následující tvrzení označ buď za pravdivá, nebo nepravdivá:

- Všichni ptáci mají schopnost létat. ____
- Ptáci nemají ozubené čelisti. ____
- Vnější kostru ptáků tvoří peří. ____
- Někteří ptáci jsou živorodí. ____
- Většina ptáků si staví hnízda. ____

3) Nakresli nebo najdi si a nalep do sešitu ptačí pírko a popiš ho.

4) Pomáháš v kuchyni při vaření? Až budeš ty nebo maminka rozbíjet vajíčko, podívej se, ze kterých částí se skládá. Prezentace ti pomůže. 😊

Zástupci - znaky

Ptáci žijí v takovém prostředí:

- kde mají dostatek potravy,
- vhodné podmínky pro hnízdění,
- kde se umí chránit před predátory.

K tomuto prostředí se ptáci přizpůsobili:

- stavbou těla, např. stavbou dolních končetin,
- tvarem zobáku - souvisí s druhem potravy,
- samice ochranným zbarvením peří,
- stavbou hnízda ...

obr. Pixabay.com

CO PROZRAZUJE TVAR ZOBÁKU

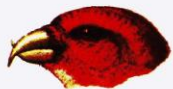
Stehlík vybírá semínka z rostlin.

Dlask dokáže rozlousknout i ta nejtvrďší semena.

Kolibrík saje šťávu z květů.

Křivka svým překříženým zobákem dobývá semena ze šišek.

Bažant sbírá semena, bobule a hmyz.

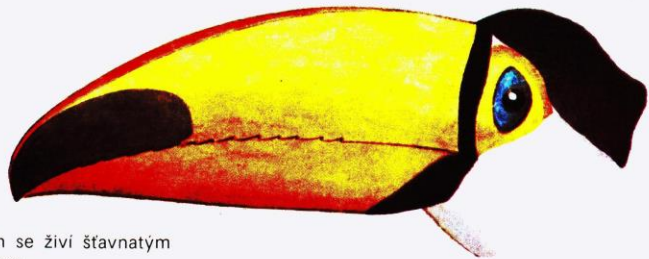
Vlaštovka lapá za letu drobný hmyz.

Papoušek louská semena a má rád ovoce.

Plameňák vybírá z bahna koryše a měkkýše.

Tukan se živi šťavnatým ovocem.

ZOBÁK

Husa spásá travu.

Havran je býložravec a hmyzožravec, ale občas chytí i hraboše.

Strakapoud vytesává díry do kůry stromů, aby se dostal k larvám hmyzu.

Káně chytá hraboše.

Sup vyhledává mršiny uhynulých zvířat.

Kormorán se živi rybami.

Volavka lovi nejen rybky a jiné vodní živočichy, ale i hraboše na polích.

CO SE DOVÍME Z TVARU NOHY

Potápěči obývají hladiny velkých rybníků.

Trubkonosi tráví většinu života ve vzduchu. Přesto dobře plavou a někteří dovedou i hrabat.

Veslonozi jsou domovem na březích moří a velkých vodních ploch ve vnitrozemí. Hnízdí na stromech, skalách i v rozlehlých rákosinách.

Brodívi hnízdí na podobných místech, ale loví jen v mělkých vodách, močálech a polích.

Plameňáci nacházejí potravu na mělčinách.

Hrabavi silnými nohama rozhrabávají půdu.

Vrubozobí nejen dobře plavou, ale dovedou se i potápět.

Dravci uchvacují kořist svými dlouhými ostrými drápy.

Krátkokřídli žijí na lukách

TVAR KONČETINY

a v rákosí.

Bahňáci sídlí u vody a v mokřinách.

Dlouhokřídli výborně létají i plavou a někteří se dovedou i potápět.

Měkkozobí sbírají hlavně semena.

Kukačky mohou vnější přední prst zvrátit dozadu. Říkáme, že mají vrátiprst.

Papoušci pomocí vrátiprstu bezpečně šplhají i po hladkých větvích.

Sovy také mohou otočit vnější prst dozadu, aby lépe uchvátily kořist.

Lelkové dobře létají, ale jejich krátké a slabé nohy nejsou uzpůsobené k chůzi.

Svišťouni, naši nejlepší a nejrychlejší letci, používají nohu jen ke krátkému odpočinku na hranech skály.

Srostloprstí i přes poměrně krátké nohy dobře sedí na větví.

Šplhavci mají tzv. nohu šplhavou, to je přední vnitřní prst trvale obrácen dozadu.

Pěvci se mohou snadno pohybovat jak v korunách stromů, tak na zemi.

JAK PTÁCI STAVĚJÍ HNÍZDA

Bažant se spokojí s mělkým důlkem.

Datel si vytesá dutinu ve stromě a dno pokryje vrstvou třísek.

Pěnkava staví úpravné hnízdo z trávy, mechu, lišejníků a žíní. Často je zdobí bílou březovou kůrou.

Žluva si splétá ve vidlici větví visutou kolébku z trávy, větviček nebo kousků provázků.

Rákosník zavěšuje mezi stébla rákosu košíček upletený z travin.

Ledňáček vyvrtá do příkrého břehu až metr dlouhou chodbu a hnízdo vystele rybími kůstkami a šupinami.

HNÍZDA

Potápka si staví plovoucí ostrůvek z tlajících listů vodních bylin.

Jiříčka lepí své polokulovité hnízdečko s malým vchodem z kousků bláta. Vlaštovka přilepuje otevřené miskovité hnízdo bokem ke stěně, jen příležitostně využívá pevné podložky.

Moudivláček lužní si na konci tenké větve plete z rostlinné vaty a vláken důmyslně hruškovité hnízdečko s postranním vchodem.

Krahujec staví velké ploché hnízdo z klacíků a větviček obvykle na smrku.

Straka buduje na hliněné podezdívce důkladný domek z větviček s bodlinatou stříškou na ochranu proti nepřítelům.

Sova pálená se se stavbou hnízda vůbec nenamáhá. Vejce snáší na holý podklad.

ČÍM SE LIŠÍ PTÁCI KRMIVÍ OD NEKRMIVÝCH

Samice sedí na vajíčkách trpělivě a chrání je za každého počasí. Jen na chvilku opouští hnízdo, aby si vyhledala potravu. Vajíčka nesmějí zastydnout. Někdy se samice se samcem v sezení střídají.

Kosí mláďata se vyklubou za čtrnáct dní.

Rychle rostou a kosi mají se sháněním potravy čím dál víc práce.

Nakonec jsou mláďata už tak velká, že se do hnízda nevejdou.

První let končí na zemi, protože nejsou ještě úplně opeřena. Péra na křídlech a ocasu jim teprve začínají růst.

I když potom létají už docela dobře a vypadají větší než jejich rodiče, ještě si nedovedou sama shánět potravu a dávají se přikrmovat.

Ptáci, kteří se líhnou slepí a holí, musí být krmeni svými rodiči. Proto se nazývají ptáci krmiví.

MLÁĎATA

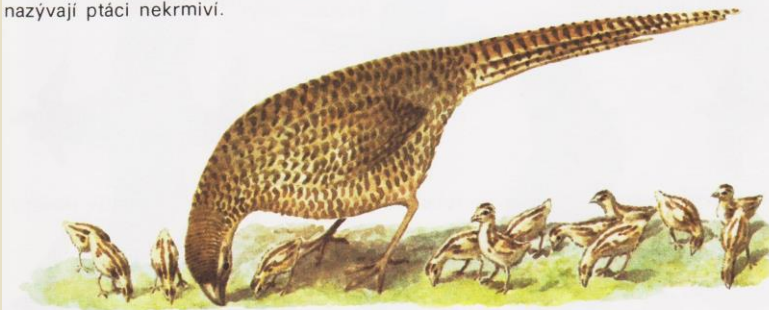
Kukačka je pták krmivý, ale mláďata nikdy nekrmí ani nestaví hnízdo. Svá malá vajíčka odstrkuje do cizích hnízd drobných pěvců, např. střízlíka.

Vylíhlá kukačka se od první chvíle snaží vystrkat své nevlastní sourozence z hnízda ven. Nakonec se jí to podaří. Všechnu potravu má potom jen pro sebe, rychle roste a má stále větší hlad.

Hostitelé shánějí krmivo od rána do noci, sami se ani pořádně nenajedí. Než se kukačka osamostatní, je třikrát větší než střízlík.

Ptáci, kteří se líhnou vidoucí a ochmýřeni, jsou hned pohybliví a žijí se sami. Proto se nazývají ptáci nekrmiví.

Bažantí kuřata se vyklubou z vajíček, a jakmile oschnou, mohou běhat. Bažantí slepice je učí hledat zrníčka a vyhrabávat hmyz.

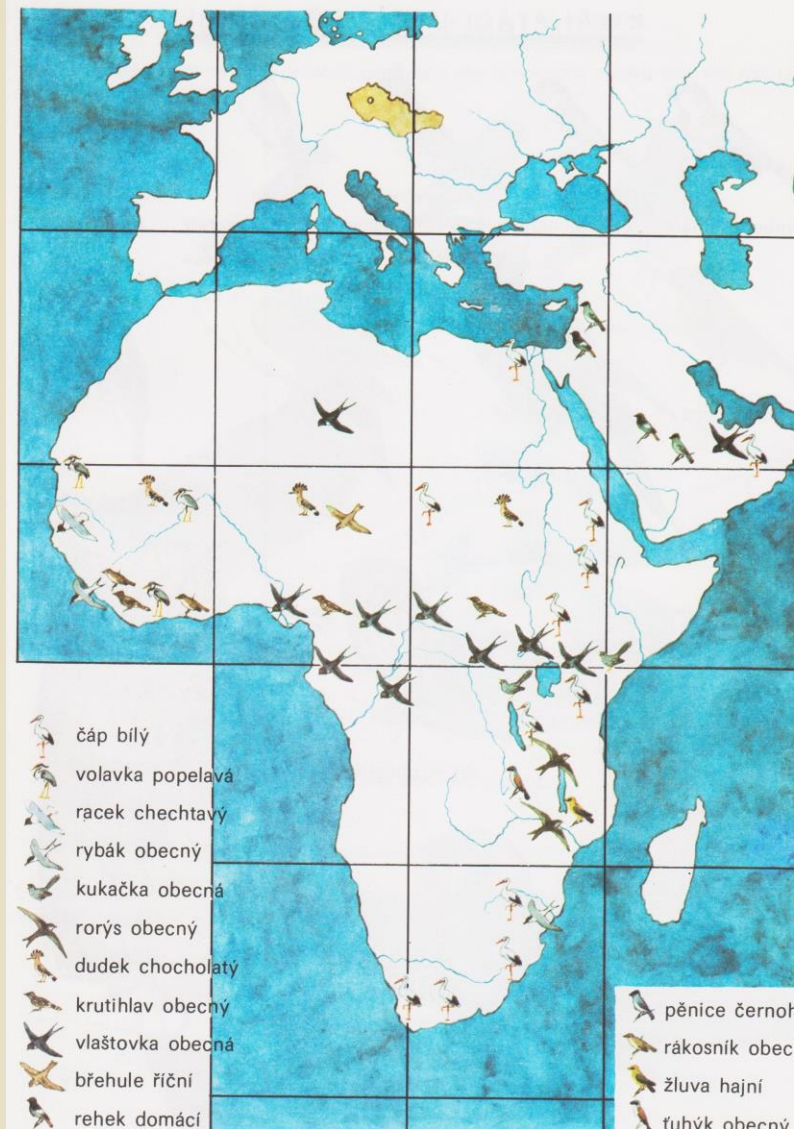
Kachna také kachňata nekrmí. Hned je vede za potravou na vodu.

KAM PTÁCI ODLÉTAJÍ

husa velká	kos černý
lyska černá	drozd zpěvný
čejka chocholatá	slavík obecný
holub hřivnáč	špaček obecný
konipas horský	zvonohlík zahradní

TAHY PTÁKŮ

čáp bílý	pěníce černohlavá
volavka popelavá	rákosník obecný
racek chechtavý	žluva hajní
rybák obecný	tuhýk obecný
kukačka obecná	
rorýs obecný	
dědek chocholatý	
krutihlav obecný	
vlaštovka obecná	
břehule říční	
rehek domácí	

POUŽITÍ OBRÁZKY Z KNIHY O PTÁČÍCH

JAROMÍR ZPĚVÁK, 1987

ILLUSTRATIONS JAROMÍR ZPĚVÁK, 1987

ALBATROS/ALBUM

ISBN 80-00-00197-7